

Fontos ünnepi bemutatója volt a Bóbita Bábszínháznak. Május 12-én a Kodály Központban tartották a premierjét a Hány János több szempontból különleges zenés-bábos feldolgozásának, amellyel a Bóbita fennállásának hatvanadik évfordulóját ünnepelte a társulat. A Bóbita bábszínészeivel, a Pannon Filharmonikusokkal, szólistákkal, gyerekkóruossal előadott grandiózus Kodály-mű rendezőjével, Halasi Dániellel beszélgettünk még a bemutató előtt egy héttel, a próbaidőszak utolsó hajrájában a darabbal és a próbaidőszakkal kapcsolatos kihívásokról, nehézségekről, inspirációkról. (Fotó: Kalmár Lajos).

- Mikor, hogyan került hozzád ez a darab?

- **Sramó Gábor** keresett fel vele, mert azt gondolta, hogy alapvetően kedvelem a zenés darabokat. Én örömmel vállaltam el, mert nagyon szeretem a Bóbita csapatát. Az igazat megvallva, az elején a zene ismeretén túl még nem voltam teljesen tisztában vele, hogy ez mekkora hatalmas anyag. A kérés az volt, hogy készüljön belőle egy kb. 60-70 perces, gyerekszínházban is „fogyasztható” változat. Azonban maga a zene is sokkal hosszabb, és ez a színpadon általában egy nagy, két és fél órás előadás szokott lenni. Nekünk ebből kellett egy rövidített változatot készíteni. Ebben **Vass András**, a Pannon Filharmonikusok karmestere, zenei vezető volt segítségemre, közösen szerkesztettük és húztuk az eredeti verziót arra a hosszúságúra, amelynél a zenemű megmarad, nagyjából minden elhangzik. Alapvetően a Hány János feldolgozása nagyon sokszor átesett szerkesztésen, szerintem nem is biztos, hogy előadják kétszer ugyanúgy. Még maga Kodály is változtatott rajta: kivett belőle, illetve hozzátett. Találtam is egy leírást, hogy az évek folyamán hányféle módon hangzott el a darab. Vannak olyan dalok, amelyek már nincsenek is benne. Így indultunk neki, és lett egy olyan partitúránk, amelynek a zenei anyaga kb. 60 perc. Ezután jött a következő feladat: mit

hagyjunk meg a prózai részből. A bábok nagyon sok mindent elvisznek a hátukon, a báb és a zene együtt sokkal jobban tud mesélni, mint a próza.

- A Bóbita a nyolcvanas éves elején már feldolgozta a Hány Jánost. Te milyen bábszínházi előzményeit ismered a darabnak? Hogyan indultál neki a történet feldolgozásának?

- A hetvenes években volt a Budapest Bábszínházban egy grandiózus Hány János feldolgozás, amit nem olyan régen újíttak fel. Ha jól tudom, ott most is műsoron volt, illetve jelenleg is van. Ami engem – bár nincs különösebben olyan, hogy a mi történetünk vagy nem a mi történetünk – nagyon megfogott a történetben, illetve amin el tudtam indulni, és talán közünk is van hozzá ma, az Hány-nak a nagyotmondása. Mindent kicsit jobban felnagyítunk, mint amekkora. A történet alapvetően tényleg erről szól, hogy messziről jött ember azt mond, amit akar, úgy színezi a történetet, ahogy szeretné. Ez is a kiindulópontunk. **Matta Lóri** az előadásban mint idős Hány János a történet játékmestere, és ő pakolja, mozgatja a figurákat, és duzzasztja saját történetét minél nagyobbra és nagyobbra.

- Egy hét múlva lesz a darab bemutatója. Mi az, amit már „letudtatok”, és mi van még hátra?

- A tegnapi nappal értünk a produkció végére, most állunk úgy, hogy tudjuk, mi történik az egyes pillanatokban. Azt érzem a csapaton, és magamon is, hogy minden összeállt. Ezzel összhangban azt is gondolom, hogy kellőképpen meg is szerettük az anyagot, és méltónak érzem a hatvanadik születésnapra. Van benne a Bóbitásokra jellemző játékosság, humor, ugyanakkor líraiság is, illetve egyéni megmozdulások, amikor az egyes színészek meg tudnak mutatkozni. A zene pedig nagyon magáért beszél, monumentális, méltóságteljes, szép, ugyanakkor szintén tele van humorral. Ezeket mi is megpróbáltuk megtalálni és összehangolni. Most jön a finomhangolás, csiszolás. Túl vagyunk a nehézségeken, amikbe a covid és vele együtt a lehetetlen próbaidőszak miatt estünk.

- Úgy tudom, hogy miután nekiálltatok, egy csomó új gondolat született bennetek, hogy még mivel lehetne kiegészíteni a darabot. Ezeket mind tudta teljesíteni a műhely?

- Abszolút. A tervező, **Mátravölgyi Ákos** is többször itt volt, és rajta tartotta a kezét a dolgokon.

Neki nagyon hálás vagyok, mert vizuálisan nagyon izgalmasat talált ki. A műhely pedig a Torzonborz díszletei, jelmezei mellett folyamatosan csinálta, és ha kellett alakított mindent. Úgyhogy minden, amit szerettünk volna, az itt van a színpadon.

- Mesélnél kicsit arról, hogy mi ez az izgalmas vizualitás?

- A mi darabunk kiindulópontja, hogy a történetet az idős Hány meséli, mintha egy konyhaasztalnál ülnénk, ez egy nosztalgikus visszaemlékezés, ami talán rímél is a Bóbita hatvan éves jubileumára. Ez a játékterünk. Van hat darab székünk, amivel minden teret elkezdünk kialakítani. Ebben jelennek meg a bábok, amik esztétikailag szintén nagyon szépre sikeredtek. Mátravölgyi Ákos végigmenve a történeten ezekből a díszletelemekből (hat szék, egy asztal, néhány kellék és a bábok) végigvezette, hogy milyen képekre gondol. A feladat annak a kialakítása volt, hogy ez a zenére koreografálva hogyan valósítható meg. Nem egy hagyományos bábjáték lett, amelyben életre keltünk bábokat, hanem inkább egy folyamatot mutat be, hogy hogyan születnek meg ezek a festményszerű emlékképek.

- Az eredeti mű szövegét nagyon meghúztátok, mire lehet számítani ezen a téren az előadásban?

- Az eredeti szövegkönyvből csak azt a néhány mondatot hagytam meg, amely a történetvezetéshez szükséges, ami egy-egy zenei tételt tovább lendít, és ad egy támpontot, hogy hol tartunk a történetben. Szerintem huszonöt mondatnál nincs több a darabban. Ráadásul nem mesél Lóri, minden felvételtől zajlik, mintha a fejében születne meg a mese illetve visszaemlékezés, és minden szereplő az ő hangján szólal meg. Ennek is van egy antik, „régibábos” érzete, ugyanis régen volt olyan, hogy a színészek felmondták a szöveget, a bábosok pedig lemozgatták a paraván mögött.

- Milyen nehézségeitek, illetve kihívásaitok voltak a darabbal kapcsolatban?

- Szerintem önmagában az anyag kihívás, illetve az, hogy a hatvanadik születésnapra valami kerek egésznek szeretnénk alkotni. Ezt természetesen egy ponton nyomásnak is érzi az ember. A legnagyobb nehézségünk azonban a teljesen szétcincált próbaidőszak volt, kétszer le kellett állnunk a koronavírus miatt, emiatt el is maradt az eredeti időpontra tervezett bemutató. Az új premieridőpont miatt pedig nagyon széthúzódott a próbafolyamat. Az itteni játékrend és

évadtervezés miatt csak egy hetet tudtunk januárban próbálni, most pedig tíz napunk van a bemutatóig. A mostani próbákat úgy kezdtük, hogy előszedtük azt, amit januárban eltettünk, felelevenítettük, hogy hol is tartunk, és hogy hogyan fejezzük be. Azonban a nehézségek mellett jót is tett az idő, egy kicsit érni tudott bennünk a dolog.

- Úgy érzed, hogy mindenkiben?

- Azt érzem, hogy igen. Mert ezáltal nem volt egy rohanós próbafolyamatunk. Most pedig nagyon higgadtan, nyugodtan nekiindultunk az utolsó próbahétnek, mivel annyi minden történt már és megint bármi történhet, azon vagyunk, hogy csináljuk a legjobb tudásunk szerint. Jó a hangulat, mindenki tudja a dolgát, tudjuk, hogy mennyi időnk van, így mindenki jól osztja be az energiáit. A műhely is teljesen elkészült, mindenünk megvan, nem kell már várunk semmire.

- A Hány Jánosnak készül egy Kodály Központban bemutatásra kerülő és egy bábszínházban játszható változata. Különbözőképpen kellett nekiállni a kétféle változatnak?

- Nem, nagyjából ugyanúgy. Annyi a többlet, hogy a Kodály Központban a zenekar élőben játszik, illetve a szólistáknak ezáltal kiemeltebb helyük van. Valószínűleg a tempójával lehet játszani élőben, a bábszínházban viszont nem. Annyi a különbség, hogy a gyermekórúst is be szeretném hozni a színpadra, a bábszínházi változatban pedig van egy kialakított bábtechnika, amit használunk.

- Rendezőként van neked azzal pluszfeladatod, hogy a Kodály Központban egy monumentális csapattal kell dolgozni?

- Szerintem olyan nagyon sok feladat nincs vele. Mindenki tudja a saját dolgát, a zenészek is tudják, hogy mit kell csinálni, a kettőt össze kell ott illeszteni. Egy-két apróbb feladatot szeretnék megoldani, például a zenekari árokból megjelenik egy báb, illetve a gyerekkórúst szeretném rendszeresen használni. A szólisták is tudják a szerepüket, és őket nem kívánom mozgatni. Valószínűleg jól meg is lepődnének, ha ezt kérném tőlük. A fő feladat, mint már említettem, a különböző részek összefűzése lesz.

- Hozzávetőleg másfél napotok lesz a Kodály Központban, aztán jön a premier. Mit fogtok ez idő alatt csinálni?

- Két nappal az előadás előtt átmegyünk és beépül a díszlet, illetve a világítást, amivel szintén elkészültünk, át kell ültetni a Kodály Központba. Ezek a nap nagy részét lefedik, illetve este lesz lehetőségünk – még a zenekar nélkül – bejárni a teret, és csinálni egy összpróbát. A rákövetkező napon pedig először összefésülődünk a zenekarral, és minden technikai megbeszélés után belevágunk a próbába. Ők biztosan tudják a dolgukat, részükről be van próbálva, hiszen a tőlük kapott felvételtől dolgozunk, tehát a zenekar is készen áll a feladatra. Nagyon bízom Vass Andrásban, hogy profin le fogja vezényelni ezt a napot. Valószínűleg lesz lehetőségünk arra is, hogy bizonyos részeket pontosítsunk. Át kell beszélnünk, hogy milyen szüneteket használunk az előadásban, illetve hol szólal meg egy-egy prózai rész. Ezeket, illetve szólisták belépését, helyét kell pontosítani, illetve, mivel lesz egy gyerekkórus is, meg kell velük beszélni, hogy melyik ponton érkeznek be a színpadra. Ezeket lezongorázzuk, aztán bátran neki fogunk ugrani, és mindenki élvezheti ezt az ünnepi alkalmat.

- Van ezzel kapcsolatban tapasztalatod?

- Nem, nincsen. Abszolút új feladat és élmény, de már nagyon várom ezt a találkozást. Annak biztosan nagy hatása lesz, hogy ez a történet élőben, negyven kóristával és hetven zenésszel, a Kodály Központ akusztikájával megszólal.

- Kérlek, mesélj arról, hogy hogyan élted meg a vírus időszakát! Mennyire volt lehetőséged dolgozni, hogyan tudtál tervezni?

- Alapvetően viszonylag szerencsésnek mondhatom magam, mert volt egy nyíregyházi rendezésem, *A kripli* Martin McDonough-tól, ami egy nappal a bemutató előtt állt le, de végig tudtuk csinálni, és aztán egy hét próbával valamikor 2020 októberében be tudtuk mutatni és néhányat játszani is lehetett belőle a novemberi lezárásokig. Közben, leállás után Zalaegerszegen egy olyan bábelőadást rendeztem, *Az égigérő fát*, amit szintén be tudtunk mutatni, játszani viszont nem sokat tudtuk. Ezen kívül volt egy olyan produkció Kaposváron, az *Alice Csudaországban*, amit már kifejezetten úgy próbáltuk, hogy tudtuk, nem lesz bemutatva, azonban megérte próbálni, mert nagyon kacifántos és nehéz anyag. Jó volt csinálni belőle egy verziót öt hét alatt. Ezeket aztán tavaly szeptember-októberben egyszerre vettük elő, így az az időszak

Írta: Major Zoltán
2022. május 19. csütörtök, 13:14

iszonyatosan húzós volt, mert egy hét felújítás után jött a bemutató, majd ugyanez egy másik városban, egy másik darabbal. 2020-ban én közben elkezdtem tanítani a Pesti Magyar Színiakadémián, ahol lett egy saját osztályom és velük, illetve a velük párhuzamos osztállyal közösen csináltunk egy

Ahogy tetszik

-et a városmajori Szabadtérin. Ennek pécsi kötődése is volt,

Beck Zoli

szerezte a zenéjét. Ezt a darabot 2021 májusban csináltuk, júliusban volt egy előbemutatója, illetve levittük Gyulára és egy hét felújítás után szintén szeptemberre esett a bemutatója. Ez ifjúsági előadás volt, és mivel diákok nyáron még nem jöhettek, ezért meg kell várnunk a bemutatóval azt, hogy a diákok újra jöhessenek. Úgyhogy munka szempontjából nem volt annyira szörnyű ez az időszak, mintha meg sem éreztük volna, azonban a 2021/22-es évad eleje furcsa volt, mert a sok beragadt produkciót be kellett bemutatni, ezért nem is volt semmilyen felkérésem. Ez tanítás szempontjából nem volt feltétlenül probléma, mert így tudtam a diákokkal is foglalkozni.

- Mi vár még rád idén a Háy bemutatója után?

- Most is folyamatosan dolgozom az osztályommal. Ahogy visszamegyek, lesz egy évváró vizsgánk, *A salemi boszorkányok*, illetve a *Roberto Zucco*, egy hetünk marad a próbák befejezésére. Most már a következő évadra is kezdenek alakulni a dolgok: megyek Debrecenbe, Zalaegerszegre és a Turay Ida Színházba, mindegyikben rendezek egy előadást. Az osztályom harmadéves lesz, most zajlanak a felvételik, konkrétan az első fordulók, úgyhogy éppen tizenöt fiatalért izgulok nap, mint nap, hogy ki jut a be Színművészeti Egyetemre. Közben ők próbálnak, naponta visszajelzést kapok, hogy hol tartanak, úgyhogy ez is egy izgalmas időszak.

A Háy János a májusi Kodály Központban tartott előadások után a Bóbita Bábszínházban látható 2022 szeptemberétől.

{jcomments off}